

Kursplan

Fakulteten för konst och humaniora

Institutionen för svenska språket

1SS20Ä Svenska som andraspråk I, för ämneslärare, 30 högskolepoäng

1SS20Ä Swedish as a Second Language I, for secondary school subject teachers, 30 credits

Huvudområde

Svenska som andraspråk

Ämnesgrupp

Svenska som andraspråk

Nivå

Grundnivå

Fördjupning

G1N

Fastställande

Fastställd 2023-01-27

Senast reviderad 2023-10-19 av Fakulteten för konst och humaniora. Revidering av litteraturlistan och standardformuleringar för examination och kursvärdering.

Kursplanen gäller från och med höstterminen 2024

Förkunskaper

Grundläggande behörighet + Engelska 6 och Samhällskunskap 1b alt. Samhällskunskap 1a1 + 1a2.

Mål

Gemensamma förväntade studieresultat:

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- urskilja och redogöra för grundläggande drag i lärarprofessionen i förhållande till ämnet och ämnets didaktik,
- identifiera och formulera ämnesdidaktiska frågeställningar i relation till de verksamhetsområden utbildningen förbereder för.

I övrigt gäller de förväntade studieresultaten enligt nedan.

Delkurs 1. Språk, språkutveckling och andraspråksundervisning, 7,5 hp

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- visa grundläggande förståelse för svenska som andraspråk som vetenskapsfält och därmed kunna redogöra för och problematisera grundläggande begrepp inom andraspråksforskningen,
- visa grundläggande teoretiska kunskaper om läs- och skrivundervisning på första- och andraspråket med särskilt fokus på vuxnas lärande,
- jämföra och problematisera olika teorier om första- och andraspråksutveckling i tal och skrift,
- tillämpa språkutvecklingsteorier på utformningen av analoga och/eller digitala undervisningsmoment i svenska som andraspråk i relation till styrdokumentet.

Delkurs 2. *Fonetik och fonologi ur ett andraspråksperspektiv, 7,5 hp*

Efter avslutad delkurs ska den studerande kunna

- redogöra för fonetikens och fonologins grunder,
- redogöra för svenskans ljudstruktur och prosodi i såväl ett kontrastivt perspektiv som ett inlärningsperspektiv,
- analysera och beskriva andraspråksinlärares uttal,
- planera uttalsundervisning utifrån grundläggande didaktiska principer.

Delkurs 3. *Funktionell grammatik för andraspråksundervisning, 7,5 hp*

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- redogöra för grunddragen i den systemisk-funktionella grammatiken,
- problematisera språkliga val i relation till genre och kontext,
- analysera grammatiska strukturer i olika typer av texter,
- analysera inlärares utvecklingsstadier i ett andraspråk utifrån processbarhetsteorin,
- tillämpa ett funktionellt perspektiv på andraspråksundervisning.

Delkurs 4. *Nyanländas och vuxnas lärande, 7,5 hp*

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna

- resonera kritiskt om begrepp som rör kultur, etnicitet, migration och integration,
- tillämpa kunskaper om läs- och skrivutveckling på såväl första- som andraspråket för nyanlända och vuxna elever,
- problematisera andraspråksundervisning och ett interkulturellt förhållningssätt för nyanlända och/ eller vuxna elever,
- motivera val av litterära texter anpassat till flerspråkiga elevers språkfärdighetsnivå och progression,
- redogöra för skillnader mellan att undervisa om, i och genom litteratur.

Innehåll

Övergripande innehåll

Kursen lägger grunden till ett vetenskapligt förhållningssätt och utgör en introduktion till lärarprofessionen i ämnet. Didaktisk teori som behandlas under kursen kopplas ihop med skolans verksamhet genom fältstudiedagar. Kursen som helhet innehåller perspektiv på svenska som andraspråk inom områden som rör didaktiska perspektiv på

språkutveckling och andraspråksundervisning, grammatik och fonetik. Hela kursen har ett övergripande tema om nyanländas och vuxnas lärande.

Delkurs 1. *Språk, språkutveckling och andraspråksundervisning, 7,5 hp*

I delkursen ges de studerande möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper om språk, språkutveckling och undervisning av flerspråkiga elever. I kursen behandlas olika teoretiska perspektiv på flerspråkighet och språkutveckling. Delkursen ger också en introduktion till andraspråksundervisningens didaktik genom att olika undervisningsformer och arbetssätt med fokus på flerspråkiga elever belyses med utgångspunkt i gällande styrdokument.

Delkurs 2. *Fonetik och fonologi ur ett andraspråksperspektiv, 7,5 hp*

I delkursen ges de studerande möjlighet att utveckla grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper i allmän fonetik samt i andraspråksfonologi. Huvudvikten läggs vid de svenska språkljudens produktion och beskrivning. Svenskans fonologi och prosodi jämförs med andra språk i syfte att lyfta fram likheter och skillnader mellan olika språk. Speciella svårigheter i svenskans uttal lyfts fram och diskuteras i ett didaktiskt perspektiv.

Delkurs 3. *Funktionell grammatik för andraspråksundervisning, 7,5 hp*

Kursen ger grundläggande kunskaper i hur svenska språket kan beskrivas med hjälp av systemisk-funktionell grammatik. En central del av kursen ägnas åt hur betydelse skapas genom språket och vad det betyder för att kunna göra sig förstådd på ett andraspråk. Därtill diskuteras i kursen hur språkliga val relaterar till olika genrer och hur funktionell grammatikundervisning kan utföras i praktiken. I kursen ingår att diskutera de utvecklingsstadier som föreslås i processbarhetsteorin.

Delkurs 4. *Nyanländas och vuxnas lärande, 7,5 hp*

I delkursen ges de studerande möjlighet att utveckla förståelse för och kunskap om nyanländas och vuxnas lärande. I delkursen fokuseras ett interkulturellt förhållningssätt där begrepp som rör migration och integration problematiseras. I kursen ingår också en introduktion till läs- och skrivundervisning för vuxna andraspråkselever. En avslutande del av kursen behandlar litteraturundervisning för nyanlända och vuxna andraspråkselever utifrån ett kritiskt perspektiv.

Professionell, ämnesdidaktisk och vetenskaplig progression

Studenten utvecklar och stärker sin vetenskapliga kompetens genom att tillgodogöra sig aktuell forskning, diskutera den med andra och förhålla sig kritisk i den processen. I ämnet svenska som andraspråk förhåller sig studenten till sin framtida profession med fokus på de elevgrupper studenten kommer möta. Med en grund i språkvetenskapliga studier utvecklar studenten under kursens gång en ämnesdidaktisk profession med fokus på nyanländas och vuxnas lärande. För att stärka kopplingen till undervisning för nyanlända och vuxna genomförs fältstudier.

Undervisningsformer

Undervisningen ges i form av föreläsningar, gruppdiskussioner samt seminarieövningar.

Examination

Kursen bedöms med betygen Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd.

För betyget Godkänd ska kursens mål vara uppnådda. Provmoment omfattande minst 19 högskolepoäng måste ha betyget Väl godkänd för att slutbetyget ska bli Väl godkänd.

Delkurs 1 *Språk, språkutveckling och andraspråksundervisning* examineras genom inlämningsuppgifter (1,5 hp) samt genom salstentamen (6,0 hp) (när kursen är campusbaserad) eller genom hemtentamen (6,0 hp) (när kursen är distansbaserad).

Delkurs 2 *Fonetik och fonologi ur ett andraspråksperspektiv* examineras genom Fonetikens och fonologins grunder och typologi (3,0 hp, hemtentamen), Fonetisk och fonologisk inläring (1,5 hp, hemtentamen), Brytningsanalys (1,5 hp, inlämningsuppgift) och Uttalsdidaktik (1,5 hp, inlämningsuppgift).

Delkurs 3 *Funktionell grammatik för andraspråksundervisning* examineras genom Inlämningsuppgifter (1,5 hp), Transitivetsanalys (2,0 hp, hemtentamen), Grammatisk teori (2,0 hp, hemtentamen) och Tillämpad grammatik (2,0 hp, hemtentamen)

Delkurs 4 *Nyanländas och vuxnas lärande* examineras genom hemtentamen Nyanländas och vuxnas lärande (4,5 hp) och hemtentamen Litteraturundervisning för nyanlända och vuxna (3,0 hp).

Omexamination ges i enlighet med Lokala regler för kurs och examination på grundnivå och avancerad nivå vid Linnéuniversitetet. I det fall student med funktionsnedsättning har rätt till särskilt pedagogiskt stöd beslutar examinator om anpassad eller alternativ examination.

Kursvärdering

Kursvärdering genomförs under kursen eller i nära anslutning till kursens avslutning. Resultat och analys av genomförd kursvärdering ska skyndsamt återkopplas till de studenter som genomfört kursen. Studenter som deltar vid nästa kurstillfälle ska senast vid kursstart informeras om föregående kursvärderingsresultat och genomförda förändringar i kursen.

Överlappning

Kursen kan inte ingå i examen med annan kurs, vars innehåll helt eller delvis överensstämmer med innehållet: 1SSÄ12 (30 hp)

Kurslitteratur och övriga läromedel

Gemensam litteratur för samtliga delkurser

Skolverket. 2022. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. s. 235–247. 13 s. ISBN: 9789138327784

Skolverket. 2022. *Läroplan Svenska som andraspråk för gymnasiet*.

Skolverket. 2022. *Kursplan för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare*.

Skolverket. 2022. *Läroplan för vuxenutbildningen*.

Svenska skrivregler utgivna av Svenska språknämnden. 2017. 4:e uppl. Stockholm: Liber. 312 s. ISBN: 978-91-47-11149-7

Delkurs 1. Språk, språkutveckling och andraspråksundervisning, 7,5 hp

Aldén, Kristina & Olofsson, Mikael. 2022. *Möjligheter till lärande: andraspråksdidaktik i ett kritiskt perspektiv. Symposium 2022*. Malmö: Liber. 304 s. ISBN: 9789147146956. (Valda delar.)

Axelsson, Monica. 2013. Flerspråkighet och lärande. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. s. 547–577. 31 s. ISBN: 978-91-4407065-0

Cummins, Jim. 2017. *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur. s. 11–181. ISBN: 978-91-27-81875-0

Economou, Catarina. 2013. "Svenska och svenska som andraspråk i Gy11 – två jämbördiga ämnen?" *Forskning om undervisning och lärande*. 11. s. 44–60. 17 s.

Flyman Mattsson, Anna. 2017. *Svenska som andraspråk på språkvetenskaplig grund*. Lund: Studentlitteratur. 224 s. ISBN: 9789144076256

Gibbons, Pauline. 2018. *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. Lund: Studentlitteratur. 214 s. ISBN: 978-91-7382-848-2

Kästen-Ebeling Gilda. & Otterup, Tore. (red.). 2018. *En god fortsättning. Nyanländas fortsatta väg i skola och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 110 s. ISBN: 978-91-4411390-6. (Valda delar.)

Lindberg, Inger. 2013. Samtal och interaktion i andraspråksforskning. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. s. 481–518. 28 s. ISBN: 978-91-44-07065-0

Skolverket. 2012. *Greppa språket. Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*. 146 s. ISBN: 978-91-87-11526-4

Skolverket. 2016. *Grundläggande litteracitet för nyanlända ungdomar*. Modul: Grundläggande litteracitet för nyanlända elever Del 1: Grundläggande litteracitet för nyanlända ungdomar.

Skolverket. 2018. *Greppa flerspråkigheten - en resurs i lärande och undervisning*. 162 s. ISBN: 978-91-7559-316-6

Referenslitteratur

Harstad, Fredrik & Hostetter, Jenny. 2016. *Boken om SFI. Erfarenheter, undervisning och organisation*. Gothia fortbildning. 152 s. ISBN: 978-91-88-09959-4

Av institutionen tillhandahållet material. Ca 200 s.

Delkurs 2. Fonetik och fonologi ur ett andraspråksperspektiv, 7,5 hp

Abrahamsson, Niclas. 2013. Fonologiska aspekter på andraspråksinläring och svenska som andraspråk. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. s. 85–120. 36 s. ISBN: 978-91-44-07065-0

Boyd, Sally & Bredänge, Gunlög. 2013. Attityder till brytning – exemplet med utländska lärare i svenska skolor. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur. s. 437–458. 20 s. ISBN: 978-91-44-07065-0

Bodén, Petra. 2007. ”Rosengårdssvensk” fonetik och fonologi. I: Ekberg, Lena. (red.). *Språket hos ungdomar i en flerspråkig miljö i Malmö. Småskrifter från Nordiska språk vid Lunds universitet*. Nr 27. 47 sidor. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Johansson, Victoria, Carling, Gerd & Holmer, Arthur m.fl. 2013. Talets Atomer. I: *Språket, människan och världen: människans språk 1-2*. Lund: Studentlitteratur. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Munro Murray J. 2008. Foreign accent and speech intelligibility. I: Hansen Edwards, Jette & Zampini, Mary. (red.). *Phonology and Second Language Acquisition*. 193–218. 25 s. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Saito, Kazuya. 2012. Effects of Instruction of L2 Pronunciation Development: A Synthesis of 15 Quasi-Experimental Intervention Studies. *TESOL Quarterly*, 46:4. 10 s. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Thorén, Bosse. 2014. *Svensk fonetik för andraspråksundervisningen*. Vulkan. 102 s. ISBN: 978-91-63-76378-6

Zetterholm, Elisabeth & Tronnier, Mechtild. 2017. *Perspektiv på svenskt uttal. Fonologi, brytning och didaktik*. Lund: Studentlitteratur. 152 s. ISBN: 978-91-44-07529-7

Didaktisk litteratur

Rosenqvist Håkan. 2007. *Uttalsboken. Svenskt uttal i praktik och teori*. Stockholm: Natur & Kultur. 96 s. ISBN: 978-91-27-40645-2

Referenslitteratur

Bruce, Gösta. 2010. *Vår fonetiska geografi*. Lund: Studentlitteratur. Kapitel 2–5. ISBN: 978-91-44-05053-9

Engstrand, Olle. 2007. *Fonetik light*. Lund: Studentlitteratur. ISBN: 978-91-44-04399-9

Garlén Claes. 1988. *Svenskans fonologi*. Lund: Studentlitteratur. Kapitel 4 och Appendix. ISBN: 978-91-44-28151-3

Riad, Tomas. 2014. *The phonology of Swedish*. Oxford Linguistics. ISBN: 978-01-99-54357-1

The World Atlas of Language Structures. (Tillgänglig online på <http://wals.info/>)

Av institutionen tillhandahållet material. Ca 50 s.

Delkurs 3. Funktionell grammatik för andraspråksundervisning, 7,5 hp

Flyman Mattsson, Anna. 2021. *Andraspråkets grammatik*. Lund: Studentlitteratur. s. 47–82, 173–201 ISBN: 9789144129129

Håkansson, Gisela. 2013. Utveckling och variation - en tillämpning av processbarhetsteorin på svenskt inlärarespråk. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. s. 151–167. 18 s. ISBN: 978-91-44-07065-0

Myhill, Debra, Watson, Annabel & Newman, Ruth. 2020. Thinking differently about grammar and metalinguistic understanding in writing. *Bellaterra Journal of Teaching & Learning Language & Literature*. 13(2). 19 s. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Salomonsson, Johanna. 2022. *Systemisk-funktionell grammatik för lärare i svenska och svenska som andraspråk*. Lund: Studentlitteratur. 262 s. ISBN: 978-91-44-15299-8

Referenslitteratur

Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan, & Andersson, Erik. 1999. *Svenska akademiens grammatik*. Svenska akademien. (Tillgänglig online på <https://svenska.se/grammatik/>)

Av institutionen tillhandahållet material. Ca 200 s.

Delkurs 4. Nyanländas och vuxnas lärande 7,5 hp

Nyanländas och vuxnas lärande

Aldén, Kristina & Olofsson, Mikael. 2022. *Möjligheter till lärande: andraspråksdidaktik i ett kritiskt perspektiv. Symposium 2022*. Malmö: Liber. 304 s. ISBN: 9789147146956. (Valda delar.)

Eklund, Ivana. 2016. *Webbaserad alfabetisering*. (1. uppl.) Stockholm: Natur & Kultur.

Flyman Mattsson Anna. 2021. *Andraspråkets grammatik*. Lund: Studentlitteratur. s. 83–172. ISBN: 9789144129129

Franker, Qarin. 2013. Att utveckla litteracitet i vuxen ålder – alfabetisering i en flerspråkig kontext. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger. (red.) *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. s. 771–805. 34 s. ISBN: 978-91-44-07065-0

Goodman, Sara Wallace. (2010). Integration Requirements for Integration's Sake? Identifying, Categorising and Comparing Civic Integration Policies. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 36:5, s. 753–772.

Hedman, Christina. 2012. Flerspråkig elev – med dyslexi? I: Eva-Kristina Salameh. (red). *Flerspråkighet i skolan*. Stockholm: Natur & Kultur. s. 98–123. 25 s. ISBN: 978-91-27-42172-1

Kästen-Ebeling Gilda. & Otterup, Tore. (red.). 2018. *En god fortsättning. Nyanländas fortsatta väg i skola och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 110 s. ISBN: 978-91-4411390-6. (Valda delar.)

Ladegaard, Uffe. 2013. Att se sig själv i skriftspråket – flerspråkigheten som resurs i den tidiga litteracitetsundervisningen. I: Wedin, Åsa & Hedman, Christina . (red.). *Flerspråkighet, litteracitet och multimodalitet*. Lund: Studentlitteratur. s. 45–65. 20 s. ISBN: 978-91-44-08052-9

Skolverket. 2016. Att läsa och skriva från början. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. 2016. Att lära sig undervisa på studieväg 1. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. 2016. Läraren i relation till undervisningspraktiken. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. 2016. Texter i vuxenlivet. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. 2016. Kritisk litteracitet. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. 2016. Andraspråklärande på praktikplatsen. Förutsättningar och utmaningar. *Stödmaterial: Grundläggande litteracitet för vuxna med svenska som andraspråk*. (Tillhandahålles av institutionen som pdf.)

Skolverket. Senaste upplagan. *Bygga svenska. Bedömningsstöd för nyanlända elevers språkutveckling i årskurs 7-9 och i gymnasieskolan*. 122 s.

Litteraturundervisning för nyanlända och vuxna

Facklitteratur

Landmark, Dan & Ingrid Wiklund. 2012. *Litteraturen, språket, världen: andraspråksperspektiv på litteraturundervisning*. Lund: Studentlitteratur. 150 s. ISBN: 978-91-44-06025-5

Molloy, Gunilla. 2011. *Selma Lagerlöf i mångfaldens klassrum*. Lund: Studentlitteratur. I urval (ca 50 s.). ISBN: 978-91-44-05937-2

Skolverket. 2016. Litteratursamtal. *Stödmaterial. Perspektiv på litteraturundervisning*. 9 s.

Skolverket. 2016. Litterär förståelse och begreppsanvändning. *Stödmaterial. Perspektiv på litteraturundervisning*. 13 s.

Skolverket. 2017. Nyanlända elever och skönlitteratur. Språk-, läs- och skrivutveckling – Grundskola åk 7-9, Gymnasieskola, språkintröduktion. Modul: Nyanländas språkutveckling.

Walldén, Robert. 2019. Med fokus på ord, uttryck och språklig stil: ett betydelseskäpande litteraturarbete i grundläggande vuxenutbildning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, Vol. 24 No. 3–4. 25 s. ISSN: 1401-6788

Artiklar tillkommer som tillhandahålls av institutionen, ca 50 s.

Skönlitteratur

Alakoski, Susanna. *Svinalängorna*. Valfri utgåva.

Bakhtiari, Marjaneh. *Kalla det vad fan du vill*. Valfri utgåva.

Lagerkvist, Pär. *Dvärgen*. Valfri utgåva.

Lagerlöf, Selma. *Bortbytingen*. Valfri utgåva.

Tranströmer, Tomas. Några dikter (Tillhandahålls av institutionen.)

Noveller kan tillkomma som tillhandahålls av institutionen, 50 s.